

29.08.2023

Asia/7

§ 148

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Petra Malinin ym. valtuustoaloitteeseen saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnista ja oikeuksista

HEL 2023-003748 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Petra Malinin ja 28 muun valtuutetun saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnista ja oikeuksista koskevasta valtuustoaloitteesta:

"Aloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki sitoutuu saamelaislasten ja romanilasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseen ja lähtee toteuttamaan Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksissä esitettyjä toimenpiteitä, kuullen toteutuksessa helsinkiläisiä saamelais- ja romanilapsia.

[Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvitys: "Tulee fiilis, et nää oikeesti hyväksyy mikä mä oon" : Romanilasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen](#)

[Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvitys: "Kiva että juuri minä saan opiskella tätä kieltä ja se on osa kulttuuriani" : Saamelaislasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen](#)

Lausunto on pyydetty myös kasvatus- ja koulutuslautakunnalta sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta, joiden toimialoille toimenpide-ehdotukset pääosin kohdentuvat. Tämä lausunto koskee niitä selvitysten toimenpide-ehdotuksista, jotka koskevat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimea. Näitä ovat romanilasten oikeuksia ja hyvinvointia koskevassa selvityksessä seuraavat:

- Tuetaan vanhemmuutta ja turvataan hyvinvointi romaniperheissä.
- Vahvistetaan opettajien ja muiden aikuisten kykyä puuttua syrjintätilanteisiin.
- Tuetaan romanilapsia lapsuuden nivelvaiheissa ja tarjotaan lapsille yksilöllistä tukea.
- Kohdataan romanilapset yksilöinä eikä kulttuurinsa edustajina.
- Jatkossa on tärkeää varmistaa romanilasten säännöllinen kuuleminen lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvissä asioissa laadullisin ja määrällisin menetelmin myös seurantatiedon saavuttamiseksi.

Saamelaislasten oikeuksia ja hyvinvointia koskevassa selvityksessä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimea koskeva toimenpide-ehdotus:

- Varmistetaan saamelaislasten säännöllinen kuuleminen lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvissä asioissa laadullisin ja määrällisin menetelmin myös seurantatiedon saavuttamiseksi.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta pitää tärkeänä, että toimenpide-ehdotuksia toteutetaan ja romani- ja saamelaislapsia tuetaan ja syrjintää vähennetään.

Palvelujen yhdenvertaisuus

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala järjestää universaaleja ja yhdenvertaisia palveluja, joissa huomioidaan asiakkaiden yksilölliset ja kulttuuriset tekijät ja tarpeet. Tähän sisältyy kaikkien lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistäminen. Tämä koskee myös romani- ja saamelaislapsia.

Yhdenvertaisuus on lakisääteinen velvoite. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimintaa ohjaavat lain lisäksi kaikkien ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät suunnitelmat ja ohjelmat, kuten Helsingin kaupunkistrategia, Helsingin kaupungin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, Helsingin hyvinvointisuunnitelma sisältäen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelustrategia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet. Kansallisen Suomen Romanipoliittisen ohjelman (Rompo) 2023–2030 painopisteet lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen ovat samansuuntaisia kuin toimialaa ohjaavat muut asiakirjat. Käytössä ovat myös kaupunkitasoiset turvallisen tilan periaatteet.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala on mukana kaupunkitasoisessa Lapsiystävällinen kunta -työssä, jonka yhtenä toimenpiteenä tarjotaan henkilöstölle kansallisen lapsistrategian tuottamaa koulutusta lapsen oikeuksista. Kansallisen lapsistrategian tuottama koulutuskokonaisuus sisältää koulutusta myös haavoittavassa asemassa olevista lapsista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että romanilasten oikeuksia ja hyvinvointia koskevassa selvityksessä esille tullut lasten toive tulla kohdatuksi yksilönä eikä kulttuurinsa edustajana on tärkeä ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelujen lähtökohta. Tämän vuoksi toimialalla on toteutettu ja toteutetaan henkilöstön osaamisen kehittämisen toimenpiteitä tarjoamalla koulutusta syrjinnästä ja siihen puuttumisesta, epäasialliseen kohteluun puuttumisesta asiakas- ja potilastyössä sekä kaupunginkanslian toteuttamana kulttuurisensitiivisistä kohtaamisesta.

Yksilöllisten palvelu- ja hoidon tarpeiden huomioiminen

Lainsäädäntö velvoittaa, että asiakkaan palvelun ja hoidon tarpeen arviointi laaditaan yksilölliset tarpeet huomioiden (sosiaalihuoltolaki 36 §, lastensuojelulaki 26 §, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 §, terveydenhuoltolaki 51 §).

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta katsoo, että palveluissa on tärkeää tunnistaa lasten ja nuorten erityispiirteet, jotka voivat liittyä heidän taustaansa tai elämäntilanteeseensa. Osana universaaleja kaikille suunnattuja palveluja, kuten neuvolapalveluja sekä koulu- ja opiskelu-terveydenhuoltoa, huomioidaan lapsen yksilölliset ja kulttuuriset erityistarpeet. Romani- ja saamelaislapsilla voi olla erityisiä tarpeita, ja ne huomioidaan.

Perhe- ja sosiaalipalvelujen lapsiperheiden sosiaaliohjauksen yksikössä työskentelee ohjaaja, jonka tehtävänä on romaniperheiden monialainen tukeminen sekä verkostoyhteistyö.

Toimiala osallistuu Harrastamisen Suomen malli Helsingissä -työhön ja tukee lasten harrastamista ehkäisevällä ja täydentävällä toimeentulotuella.

Yhteistyörakenteet ja -mallit

Toimialalla on käytössä yhteistyörakenteita ja -malleja, joissa huomioidaan lapsen tuen tarpeet esimerkiksi nivelvaiheissa. Näitä ovat muun muassa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sekä perhekeskuksen yhteistyöohje, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteinen lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palvelumalli. Osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hanketta on kehitetty ja otettu käyttöön Hyvinvointia kaikille (HYVÄ) -mallin, joka edistää toimijoiden kokonaisvaltaista ja yhteistä ymmärrystä lapsen ja nuoren yksilöllisestä tilanteesta sekä kehitysympäristöstä. Kaikissa edellä mainituissa toimintamalleissa huomioidaan lapsen ja perheen yksilölliset tarpeet sekä kulttuuriset tekijät. Yhteisillä johtamisen rakenteilla tuetaan sovittujen toimintamallien mukaista työtä.

Lautakunta katsoo, että romanijärjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö on välttämätön osa romanilasten, -nuorten ja perheiden tukemisen rakenteita. Toimiala tekee aktiivista yhteistyötä romanijärjestöjen ja -toimijoiden kanssa ja on mukana eri verkostoissa, joiden tehtävänä on edistää romanilasten, -nuorten ja -perheiden tukea.

Yllä olevaan toiminnan kuvaukseen perustuen lautakunta toteaa, että sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteuttaa romani- ja saamelaislas-

29.08.2023

Asia/7

ten hyvinvointia ja oikeuksien toteutumista koskevien selvitysten toimenpide-ehdotuksia, jotka sitä koskevat. Lautakunta näkee tärkeänä, että toimialalla lisätään edelleen tietoisuutta saamelais- ja romanikulttuureista ja kiinnitetään huomiota saamelais- ja romanilasten ja -nuorten yhdenvertaiseen kohteluun. Lautakunta tunnistaa, että vähemmistöihin voi kohdistua ennakkoluuloja ja syrjintää ja siksi ne on huomioitava muun muassa ammattietiikassa sekä henkilöstön osaamisen kehittämisessä ja perehdytyksessä. Palveluissa ei syrjitä ketään minkään henkilökohtaisen ominaisuuden tai taustan vuoksi.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

On inhimillisesti ja yhteiskunnallisesti tärkeää, että romani- ja saamelaislasten oikeuksia ja hyvinvointia edistetään ja että he saavat tarvittavaan apua ja tukea. Hyvin toimivassa ja yhdenvertaisessa palvelussa tunnistetaan lasten, nuorten ja perheiden erityiset tarpeet osana palvelua ja hoitoa, romani- ja saamelaislapset mukaan lukien. Vähemmistöihin kohdistuvan syrjinnän ja ennakkoluulojen vuoksi on tärkeää huomioida hyvä ammattietiikka sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen koskien syrjintää ja siihen puuttumista."

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Samuel Adouchief: Yhteistyörakenteet ja -mallit otsikon alle viimeiseen kappaleeseen 18:

"Yllä olevaan toiminnan kuvaukseen perustuen lautakunta toteaa, että sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteuttaa romani- ja saamelaislasten hyvinvointia ja oikeuksien toteutumista koskevien selvitysten toimenpide-ehdotuksia, jotka sitä koskevat."

Tämän jälkeen ehdotamme lisäystä:

"Lautakunta näkee tärkeänä, että toimialalla lisätään edelleen tietoisuutta saamelais- ja romanikulttuureista ja kiinnitetään huomiota saamelais- ja romanilasten ja -nuorten yhdenvertaiseen kohteluun."

Kannattaja: jäsen Kati Juva

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä jäsen Samuel Adouchief vastaehdotuksen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi asiasta vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Esittelijä

29.08.2023

Asia/7

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Leena Marila, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42925
leena.marila-penttinen(a)hel.fi
Anna Nikula, johtava ylilääkäri, puhelin
anna.nikula(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Petra Malinin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Petra Malinin ja 28 muun valtuutetun saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnista ja oikeuksista koskevasta valtuustoaloitteesta:

"Aloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki sitoutuu saamelaislasten ja romanilasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseen ja lähtee toteuttamaan Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksissä esitettyjä toimenpiteitä, kuullen toteutuksessa helsinkiläisiä saamelais- ja romanilapsia.

[Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvitys: "Tulee fiilis, et nää oikeesti hyväksyy mikä mä oon" : Romanilasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen](#)

[Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvitys: "Kiva että juuri minä saan opiskella tätä kieltä ja se on osa kulttuuriani" : Saamelaislasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen](#)

Lausunto on pyydetty myös kasvatus- ja koulutuslautakunnalta sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta, joiden toimialoille toimenpideehdotukset pääosin kohdentuvat. Tämä lausunto koskee niitä selvitysten toimenpide-ehdotuksista, jotka koskevat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimea. Näitä ovat romanilasten oikeuksia ja hyvinvointia koskevasa selvityksessä seuraavat:

- Tuetaan vanhemmuutta ja turvataan hyvinvointi romaniperheissä.
- Vahvistetaan opettajien ja muiden aikuisten kykyä puuttua syrjintätilanteisiin.

- Tuetaan romanilapsia lapsuuden nivelvaiheissa ja tarjotaan lapsille yksilöllistä tukea.
- Kohdataan romanilapset yksilöinä eikä kulttuurinsa edustajina.
- Jatkossa on tärkeää varmistaa romanilasten säännöllinen kuuleminen lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvissä asioissa laadullisin ja määrällisin menetelmin myös seurantatiedon saavuttamiseksi.

Saamelaislasten oikeuksia ja hyvinvointia koskevassa selvityksessä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimea koskeva toimenpide-ehdotus:

- Varmistetaan saamelaislasten säännöllinen kuuleminen lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvissä asioissa laadullisin ja määrällisin menetelmin myös seurantatiedon saavuttamiseksi.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta pitää tärkeänä, että toimenpide-ehdotuksia toteutetaan ja romani- ja saamelaislapsia tuetaan ja syrjintää vähennetään.

Palvelujen yhdenvertaisuus

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala järjestää universaaleja ja yhdenvertaisia palveluja, joissa huomioidaan asiakkaiden yksilölliset ja kulttuuriset tekijät ja tarpeet. Tähän sisältyy kaikkien lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistäminen. Tämä koskee myös romani- ja saamelaislapsia.

Yhdenvertaisuus on lakisääteinen velvoite. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimintaa ohjaavat lain lisäksi kaikkien ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät suunnitelmat ja ohjelmat, kuten Helsingin kaupunkistrategia, Helsingin kaupungin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, Helsingin hyvinvointisuunnitelma sisältäen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelustrategia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet. Kansallisen Suomen Romanipoliittisen ohjelman (Rompo) 2023–2030 painopisteet lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen ovat samansuuntaisia kuin toimialaa ohjaavat muut asiakirjat. Käytössä ovat myös kaupunkitasoiset turvallisen tilan periaatteet.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala on mukana kaupunkitasoisessa Lapsiystävällinen kunta -työssä, jonka yhtenä toimenpiteenä tarjotaan henkilöstölle kansallisen lapsistrategian tuottamaa koulutusta lapsen oikeuksista. Kansallisen lapsistrategian tuottama koulutuskokonaisuus sisältää koulutusta myös haavoittavassa asemassa olevista lapsista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että romanilasten oikeuksia ja hyvinvointia koskevassa selvityksessä esille tullut lasten tulle tulla kohdatuksi yksilönä eikä kulttuurinsa edustajana on tärkeä ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelujen lähtökohta. Tämän vuoksi toimialalla on toteutettu ja toteutetaan henkilöstön osaamisen kehittämisen toimenpiteitä tarjoamalla koulutusta syrjinnästä ja siihen puuttumisesta, epäasialliseen kohteluun puuttumisesta asiakas- ja potilastyössä sekä kaupunginkanslian toteuttamana kulttuurisensitiivisistä kohtaamisesta.

Yksilöllisten palvelu- ja hoidon tarpeiden huomioiminen

Lainsäädäntö velvoittaa, että asiakkaan palvelun ja hoidon tarpeen arviointi laaditaan yksilölliset tarpeet huomioiden (sosiaalihuoltolaki 36 §, lastensuojelulaki 26 §, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 §, terveydenhuoltolaki 51 §).

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta katsoo, että palveluissa on tärkeää tunnistaa lasten ja nuorten erityispiirteet, jotka voivat liittyä heidän taustaansa tai elämäntilanteeseensa. Osana universaaleja kaikille suunnattuja palveluja, kuten neuvolapalveluja sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa, huomioidaan lapsen yksilölliset ja kulttuuriset erityistarpeet. Romani- ja saamelaislapsilla voi olla erityisiä tarpeita, ja ne huomioidaan.

Perhe- ja sosiaalipalvelujen lapsiperheiden sosiaaliohjauksen yksikössä työskentelee ohjaaja, jonka tehtävänä on romaniperheiden monialainen tukeminen sekä verkostoyhteistyö.

Toimiala osallistuu Harrastamisen Suomen malli Helsingissä -työhön ja tukee lasten harrastamista ehkäisevällä ja täydentävällä toimeentulotuella.

Yhteistyörakenteet ja -mallit

Toimialalla on käytössä yhteistyörakenteita ja -malleja, joissa huomioidaan lapsen tuen tarpeet esimerkiksi nivelvaiheissa. Näitä ovat muun muassa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sekä perhekeskuksen yhteistyöohje, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteinen lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palvelumalli. Osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hanketta on kehitetty ja otettu käyttöön Hyvinvointia kaikille (HYVÄ) -mallin, joka edistää toimijoiden kokonaisvaltaista ja yhteistä ymmärrystä lapsen ja nuoren yksilöllisestä tilanteesta sekä kehitysympäristöstä. Kaikissa edellä mainituissa toimintamalleissa huomioidaan lapsen ja perheen yksilölliset tarpeet sekä kulttuuriset tekijät. Yhteisillä

29.08.2023

Asia/7

johtamisen rakenteilla tuetaan sovittujen toimintamallien mukaista työtä.

Lautakunta katsoo, että romanijärjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö on välttämätön osa romanilasten, -nuorten ja perheiden tukemisen rakenteita. Toimiala tekee aktiivista yhteistyötä romanijärjestöjen ja toimijoiden kanssa ja on mukana eri verkostoissa, joiden tehtävänä on edistää romanilasten, -nuorten ja -perheiden tukea.

Yllä olevaan toiminnan kuvaukseen perustuen lautakunta toteaa, että sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteuttaa romani- ja saamelaislasten hyvinvointia ja oikeuksien toteutumista koskevien selvitysten toimenpite-ehdotuksia, jotka sitä koskevat. Lautakunta tunnistaa, että vähemmistöihin voi kohdistua ennakkoluuloja ja syrjintää ja siksi ne on huomioitava muun muassa ammattietiikassa sekä henkilöstön osaamisen kehittämisessä ja perehdytyksessä. Palveluissa ei syrjitä ketään minkään henkilökohtaisen ominaisuuden tai taustan vuoksi.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

On inhimillisesti ja yhteiskunnallisesti tärkeää, että romani- ja saamelaislasten oikeuksia ja hyvinvointia edistetään ja että he saavat tarvitsemaansa apua ja tukea. Hyvin toimivassa ja yhdenvertaisessa palvelussa tunnistetaan lasten, nuorten ja perheiden erityiset tarpeet osana palvelua ja hoitoa, romani- ja saamelaislapset mukaan lukien. Vähemmistöihin kohdistuvan syrjinnän ja ennakkoluulojen vuoksi on tärkeää huomioida hyvä ammattietiikka sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen koskien syrjintää ja siihen puuttumista."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle Petra Malinin ja 28 muun valtuutetun aloitteeseen saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnista ja oikeuksista. Lausuntoa on pyydetty 1.9.2023 mennessä. Lausuntoa on pyydetty myös kasvatusta ja koulutuslautakunnalta sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Leena Marila, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42925
leena.marila-penttinen(a)hel.fi
Anna Nikula, johtava ylilääkäri, puhelin
anna.nikula(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sotepe

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI57 8000 1300 0616 38
Alv.nro
FI02012566

29.08.2023

Asia/7

---

1 Valtuutettu Petra Malinin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 20.06.2023 § 97

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 15.08.2023 § 133